GAZETA KRAKOWSKA

Prenumerata kwartalna złp. 12. N^ER 216. *Pojedynczy numer na welinowym papierze gr. 10.*

PONIEDZIAŁEK DNIA 12 WRZEŚNIA 183? ROKU.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na 0° Reaumiura.

Dzień	godzina	Barometr na 0° r.	Therm:	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
	7	27 1, 912	+12. 8	+ 8,9	wschodni słaby	Pochmurno	deszcz.
11.	12	„ 1, 304	+18. 7	+10.7	połudn: ws. słaby	„ „	
	8	„ 1 684	+14. 2	+10,0	zachodni sredni	„ „	
	9	„ 1, 919	+10. 4	+ 8,0	półn: za. [illegible]	„ „	„

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Kraków. — Pospieszamy z ogłoszeniem wiadomości z Królestwa Polskiego w drodze urzędowey odebranych w porządku dat iak następuie:

W obozie pod Krzyżanowicami d. 7 Wrześ: 1831.

Jenerał brygady dowódzca siły zbroyney woiew: krakowskiego, sandomierskiego i kaliskiego.

Wychodząc z Mirca w marszu moim ku Krzyżanowicom, małą tylko za Wierzbicą spotkałem trudność; za wsią Polanami pod lasem stały w szyku dwa szwadrony dragonów i kilkaset kozaków, którzy rozsypani w flankiery za kilku strzałami z dział ustąpili, nieszczęściem od wystrzału z janczarki poległ na placu powszechnie żałowany kapitan od tatarów Bielak; oddział ten cofnął się ku Kowali, a ja przez Bukowiec postępowałem do Modrzełowic, gdzie awangarda moia placówkę z 15 strzelców konnych i 2 kozaków całkowicie zabrała; w liczbie tey officer, podofficer i 15 żołnierzy iako ieńcy w dniu dzisieyszym do Kielc są odesłani. Dodać winienem, że przytomny tey utarczce jw. prezes kommissyi woiewództwa sandomierskiego Januszewicz, osobiście zabrał dowódzcę placówki, porucznika Zabielina, i dowiódł tem, że iak iest dobrym obywatelem i urzędnikiem, tak na polu bitwy nieustraszonym żołnierzem.

(podpisano) *Rożycki.*

Z *obozu pod Łuciskami d. 8 Września* 1831 r.

Do Redakcyi Gońca Krakowskiego.

Mości Redaktorze! Pośpieszam z udzieleniem wiadomości, które drogą urzędową z daty 8 sierpnia i 3 wrzenia w sztabie jenerała brygady Rożyckiego otrzymane zostały.

"Dnia 15 sierp: o godzinie 11 wieczórney w skutku nastałey ultrarewolucyi w Warszawie, powieszeni zostali: Jankowski, Hurtig, Pani Bażanow; — Bukowski i Bentkowski z okna wyskoczywszy rozsiekani. Łuba powieszony w kaydanach; — Fencz, Balon, Petrykowski, Hankiewicz, Birnbaum, Makrot, Szley, Grünberg, Szymanowski i 19 żydów porąbani.

Dnia 16 powieszony szpieg Kawecki i ba-

ron Ketler. W kilka dni potem skazani sądem woiennym za samowolne nadużycia w czasie zaburzenia d. 15 rozstrzelani zostali: Skorski, Drogoński, Czarnecki i Tomasz Wolski. Pani Kościelecka na lat trzy do więzienia skazana.

"Prezesem Rządu w radzie ministrów mianowany jenerał Krukowiecki. Naczelnym Wodzem Kazimierz Małachowski, podszefem sztabu jenerał Zaleski. Wszyscy ministrowie prócz ministra woyny Morawskiego, zniesieni zostali. Xiążę Adam Czartoryski dowiódł poświęcenia swego dla kraiu, wchodząc iako żołnierz do korpusu jenerała Ramorino. — Xiądz Puławski vice-prezes i kilku członków towarzystwa patryotycznego zostało uwięzionych, ale po dwóch dniach na wolność wypuszczeni.

"Dnia 29 sierpnia jenerał Ramorino pod Terespolem zniósł korpus Rozena 11 tysięcy i podług wielkiego podobieństwa Brześć opanował, poczem przeszedł Wieprz przy uyściu iego do Wisły. — Ostrzeżony Rüdiger o ruchu Ramorina na prawym brzegu Wisły zamierza pośpieszać w pomoc korpusowi w Lublinie stoiącemu i pod wsią Podgorzem koło Kazimierza przeprawić się, dokąd wysłał jenerała Dawidow z iedną brygadą, a z Lublina kazał tam przyyść iednemu batalionowi z 4ma dziełami dla zabezpieczenia mostu, gdzie chce także mieć 8 moździerzów ieśli te iuż przybyły do Lublina. W mieście tym komenderuie jenerał Paskowic.

Woiewództwa Płockie i Podlaskie od nieprzyiaciela wolne, w pierwszem jener. Łubieński udawszy się w obwód lipnowski oczyścił całą przestrzeń prawego brzegu Wisły od Warszawy do Nieszawy i nieprzyiaciel pod tym miastem miał własny most znieść. Augustowskie prócz Tykocina i Łomży podobnież wolne od nieprzyiaciela. W Kaliskiem jen. Knoring opuściwszy Kalisz i Piotrków weszedł do Łodzi. Między Rawą a Piotrkowem tak iest czynny ruch nieprzyiaciela, że iest podobieństwo iż czyni powszechny odwrót wtę stronę. Armia Paszkiewicza stoiąca pod murami Warszawy lewym skrzydłem zaraszyn, prawym o Wisłe iest oparta.

"Gubernatorem Warszawy iest jen. Chrzanowski. Warszawa doznaie naywiększego szczęścia. Przekonanie o niemylnem i rychłem zwycięstwie iest takie, iż przybyły do Warszawy nikt nie uwierzy aby w części oblężoną była, a naczelny wódz miał wezwać feldmarszałka Paszkiewicza do złożenia broni.

"Siła zbroyna w woiewództwie Sandomierskiem zgromadzona czynnie działać rozpoczynaiąca wynosi przeszło 12,000 i 15 dział. Z organizacyi rezerw wniewodztwie Krakowskiem w przeciągu dni 15 wychodzi na linią boiową 36 szwadronów nayl piey wycwiczoney iazdy. — Pułki strzelców w każdym woiewództwie formuią się. Powstanie pospolitego ruszenia z nowem zapałem organizuie się, iuż z krakowskiego stanęło do boiu 3000 składaiące aryergadę naszego korpusu. — Popłoch nieprzyiacioł naywiększy. — Wychodzimy do boiu i dla tego rapportu nimieyszego skończyć niemogę; za dni kilka dalszy ciąg nadeszlę.

Eust. Januszkiewicz.
Adiutant sztabu jenerała brygady Rożyckiego z pułku 2 Krakusów.

— Z Kielc d. 9 Września donoszą z pewnością, że Lublin iest zupełnie wolny od nieprzyiaciela.

Warszawa. — W numerze trzecim *Wolny Polak* znayduie się pod tytułem: *myśli polityczne*, co następuie: "*Jeszcze jest czas!* Odzywali się w związkach taynych umiarkowani; odłóżmy do dalszego czasu rewolucyą! przeważył zapał, postanowiono uczynić krok do Belwederu, rewolucya się rozwinęła i pokazało się, że umiarkowanie nie zawsze dobrze radzi.

Rewolucya w duchu królewskim nigdy się nie udaie, bo tylko narody mogą z niey korzystać, monarchia widzi w niey swoią naturalną nieprzyiaciołkę.

W roku zeszłym zginęło kilkanaście tysięcy niewinnych Francuzów, a rodzina królewska z Marmontem spokoynie wyiechała za granicę i dziś znowu potaiemnie działa, ażeby na tron powrócić; nie czyniłaby tych potaiemnych zamachów, gdyby nie miała przedmiotu, gdyby Francya tron była wywróciła. Wyrzekliśmy się samodzielności, trzeba było naśladować Francuzów, dozwoliliśmy oddalić się cesarzowiczowi i Lubeckiemu.

Naywiększy w oczach Mikołaia zbrodniarz, Pestel, ułożył był konstytucyą, pod tytułem kodex rossyyski, w duchu zupełnie republikanckim. Był on tego zdania, aby prowincyom polskim niepodległość przywrócić, a że miał przewagę w związku, o tem wiadomo. Republikanin nigdy nie dąży do powiększenia kraiu, bo chęć zdobyczy iest tylko udziałem despoty.

Anglia położyła po śmierci Cromwella całą ufność w jenerale Monck. Byłaby została rzecząpospolitą, gdyby naród nie był mu oddał władzy nieograniczoney; tę maiąc w ręku sprowadził on potaiemnie, wygnanego Karola II. któremu naypierwszy na placu musztry przysięgę wierności wykonał i zuchwałością taką odurzył woysko i naród. Ledwie nie to samo stałoby się u nas, gdyby deputacya seymowa nie była wywróciła planu submisyinego.

Ziednoczone kraie Ameryki północney, byłyby do dziś dnia pozostały osadą angielską, gdyby Pitt, wyznawca zasad monarchicznych, utrzymał się był przy zdaniu swoiem, radząc układy i rozciągnięcie do osad konstytucyi angielskiey. To samo złe odwrócił od nas Mikołay żądając uległości bezwarunkowey: Pitt zezdał w parlamencie, gdy zdanie Richmonda przeważyło.

Niema przykładu w dzieiach takiego postępu szczęścia politycznego, iak w północney Ameryce, pomimo że co rok przybywa tam z Europy mnóstwo awanturników, którzy gdzie indziey stawaliby się szkodliwymi; tam muszą być cnotliwi, bo zasadą rządu ziednoczonych kraiów iest cnota. Widok tego interesuiącego kraiu sprawdza zdanie, że nie można oznaczyć kressu, u którego ród ludzki stanie. To, co teoretycy polityczni uważali za rzecz niepodobną, za marzenie, iest tam dziś w praktyce naypomyślnieyszey, a poprawa rodu naszego, o którey nayostrzeysze kary i środki policyine, w innych kraiach prawie rozpaczaią, tam z samey natury instytucyi, tak dalece postąpiła, że w niektórych prowincyach, policya nie ma nic do czynienia, sądy nie maią nic do rozpoznania. Ród ludzki wraca tam z wiedzą do doskonałości pierwotney, do złotego wieku.

Gabinet francuzki nie będzie teraz sprzyiał zasadom rewolucyynym, chociaż iest wypadkiem takich zasad. Republikanizm już tam się przebija. Jeśli Francya przybierze formę republikancką, co pociągnie za sobą rewolucyą we Włoszech, Hiszpanii i Portugalii, wówczas dopiero zadrżą gabinety pozostałe i obeyrzą się na swoie siły. Po całych Niemczech są wkorzenione głęboko i rozliczne towarzystwa republikanckie, które Polakom ieszcze roku 1819 ustawy swoie przesłały. Kilku królów nie utworzyłoby nawet plutonu.

Nasi reprezentanci bardzo politycznie i mądrze uczynili, oświadczywszy, że forma rządu naszego będzie monarchiczną.

Belgiyczykowie prosili się o króla; nikt niechciał się podiąć tego obowiązku. Gdyby tak dłużey było potrwało, Belgia byłaby musiała być rzecząpospolitą.

Co uczyniemy w tenczas, ieśli rzeczpospolite zaczną się wznosić, ieśli będziem niemi ze wszech stron otoczeni?

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Paryż 30 *Sierpnia.* — Onegday udzielił król prywatne posłuchania baronowi Pasquier, prezesowi izby parów, marszałkowi Lobau, jenerałowi Jacqueminot i margr. Semonville.

Izba parów mieć iutro będzie publiczne posiedzenie, dla przyięcia udzielenia od rządu.

Jenerał Baudrant, pierwszy adiutant xcia Orleanu, poiechał wczoray w wieczór gońcem do Londynu.

Jak zapewniaią cofnione z Belgii 20,000 ludzi, obozować będą między Arras i Cambray.

Dziennik *Kuryer francuzki* donosi: "Wędrownik francuzki, który dnia 21 lipca przeiechał przez Col de Bal w Alpach, a dnia 23 przez wielką górę S. Bernarda, znalazł w xiążce, w którey wszyscy podróżni zapisuią swoie nazwiska, podpisy następuiące: Kawaler de Sille, Adolf de Coqueray, Andrzey Michel, Zacharyasz Michel, hr. Biancourt, de Puget, Fryderyk de Laroche, wszyscy Francuzi i żołnierze Henryka V.,,

Rząd grecki przesłał jenerałowi Schneider szpadę honorową.

Część przedmieścia St. Germain wystawiona iest, iak wiadomo, na katakombach; onegday zakląkła się pod powozem nagle część ziemi na iedney z ulic tey części i zasypała ieden z podziemnych tam ganków.

Rezydencya Meudon zdaie się cesarzowi Don Pedro i iego rodzinie bardzo podobać. PP. Loulé, Rezende, Villareal i inni znakomici Portugalczykowie udaią się tam często. Nadzieie Portugalczyków i wychodniów hiszpańskich od przybycia Don Pedro ożyły na nowo, i chcą zaciągnąć nową pożyczkę.

Byłemu dejowi Algieru na obiad do Pana Perrier d. 26 b. m. towarzyszył tylko ieden służący, który go przez cały czas siedzenia u stołu nieodstąpił. W przód ieszcze prosił P. Perrier o pozwolenie, aby mógł swego kucharza przysłać, któryby dla niego obiad zgotował. Pozwolono bez żadney trudności. Kucharz Husseina przybył z 2 żywemi kurami do pałacu ministra, które w wrzącey wodzie oparzył, potem głowy i nogi odciąwszy, ugotował. Obie te kury i ryż także w wodzie gotowany, były całem obiadem deja.

Dziennik *Breton* donosi, że przy dwukrotnem przetrząsaniu zamku w Wandei margr. Coislin, para Francyi, znaleziono lawety, skrzynie prochowe, koła, ładunki, broń, mundury i inne woyskowe potrzeby.

Zemlin 8 *Sierpnia.* — Jak wszędzie zwiększa się także w Turczech we wszystkich klassach ludu nienkontentowanie, które zły stan skarbu, zaprowadzenie błędnego i słabego systematu rządu zrządziły, i po prowincyach utrzymuie się duch niespokoyności, który, ieśli nierozprzęże, to przynaymniey wstrząśnienie od wieków potężnego państwa sprawić może. Dawniey ślepo posłuszny przepisom Koranu Muzułman, zaczena dziś samowolnie wykładać ie na swoią stronę lub zupełnie odrzucać. Zmiana ta narodowego charakteru musiała podczas podróży uderzyć sułtana. Od tego czasu ma bydź mocno zamyślony i miał się przekonać, że nagła zmiana dotychczasowych obyczaiów i zwyczaiów iest nader niebezpiecznem przedsięwzięciem. Chce on wprawdzie zmienić teraz swoie systema, ale więceyby sobie ieszcze zaszkodził. Stronnicy reform zobaczyliby się na niebezpieczeństwo wystawionemi, a ich przeciwnicy wywarliby przeciw nim swą zemstę i obaliliby wszystko, co było z tyłu natężeniem i offiarami zaprowadzonem.